

УДК 327 : 316

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-6-3>**Куцмус Н.М.***доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
та європейської інтеграції
Поліського національного університету***Пономарьова К.А.***студентка
Поліського національного університету***Kutsmus Nataliia***Doctor of Economics, Professor,
Professor of International Economic Relations
and European Integration Department
Polissia National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9756-7019>***Ponomarova Karyna***Student
Polissia National University*

ГЕНДЕРНИЙ ПРОФІЛЬ КАР'ЄРНИХ ТРАЄКТОРІЙ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

GENDER PROFILE OF CAREER TRAJECTORY IN THE AREA OF INTERNATIONAL RELATIONS

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено проблемі гендерної диференціації кар'єрних можливостей у сфері міжнародних економічних відносин та дипломатії. Метою дослідження є аналіз ключових відмінностей та обґрунтування напрямів просування рівних гендерних можливостей для кар'єрного розвитку у сфері міжнародних відносин. Аргументовано, що стирання гендерних стереотипів у міжнародних відносинах, зокрема на дипломатичному рівні, надання належної уваги особистісним та професійним якостям людей, а не їх статевій приналежності, є необхідними умовами прогресивного розвитку людства відповідно до принципів сталості. Обґрунтовано, що забезпечення рівних можливостей для кар'єрного зростання потребує формування гендерно-сенситивного суспільства як на національному, так і глобальному рівні, а також реалізації системної гендерної політики.

Ключові слова: гендер, міжнародні відносини, кар'єра, дипломатія, гендерна політика.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена проблеме гендерной дифференциации карьерных возможностей в области международных экономических отношений и дипломатии. Целью исследования является анализ отличий и обоснование направлений продвижения равных гендерных возможностей для карьерного развития в сфере международных отношений. Аргументировано, что стирание гендерных стереотипов в международных отношениях, в частности на дипломатическом уровне, уделяние должного внимания личностным и профессиональным качествам людей, а не их половой принадлежности, являются необходимыми условиями прогрессивного развития человечества в соответствии с принципами устойчивости. Обосновано, что для обеспечения равных возможностей для карьерного роста требуется формирование гендерно-сенситивного общества как на национальном, так и глобальном уровне, а также реализация системной гендерной политики.

Ключевые слова: гендер, международные отношения, карьера, дипломатия, гендерная политика.

ANNOTATION

The article is devoted to the problem of gender differentiation of career opportunities in the international relations and diplomacy areas. The aim of the study is to analyze the differences and substantiate the areas of equal gender opportunities promotion for career development in the field of international relations. It is argued that erasing gender stereotypes in international economic relations, in particular at the diplomatic level, paying due attention to personal and professional characteristics of human, rather than their gender, are necessary conditions for progressive development in accordance with the principles of sustainability. The article mentions rethinking of gender equality problem in the global sense, at the level of international relations implementation and international policy formation, which is rightly considered gendered. The beginning of XXI century is associated with growing role of women in diplomacy, the emergence of bright leaders on international arena, whose activities serve for solving important world problems. It is concluded that there is considerable progress in development of career opportunities for women in the field of international relations. Growing participation of women in diplomatic activities depends on the overall progress in overcoming gender inequality and their political empowerment. It is substantiated that ensuring equal opportunities for career growth requires the formation of a gender-sensitive society both on national and global levels, as well as implementation of systematic gender policy. Further promotion of equal gender opportunities in the field of international relations requires expanding women's access to senior diplomatic positions, expanding their political and managerial empowerment, and bridging the gender pay gap. Formation and implementation of an effective gender policy in Ukraine requires promoting a culture of gender equality; ensuring equal rights and opportunities for professional activity, overcoming the pay gap; support for women representation and participation in all spheres of public life etc.

Keywords: gender, international relations, career, diplomacy, gender policy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Професійне самовизна-

чення – це одне з найбільш складних завдань, які стоять перед сучасною молоддю. З одного боку, вибір на користь певної професії і сфери діяльності відбувається в умовах наднасиченості інформаційного середовища, а з іншого – на етапі життєвого шляху, коли недостатність досвіду не дає змоги належним чином оцінити власний потенціал для успіху у майбутній професії або відповідність особистих якостей її вимогам. У процесі навчання здобувачі освіти часто переосмислюють своє ставлення до вибраної професії: усвідомлюють її особливості та переваги або, навпаки, визначають неготовність працювати за вибраним фахом.

Незважаючи на прогресивність сучасного етапу розвитку глобальної економіки та світу в цілому, важливим чинником професійної самореалізації, формування кар'єрної траєкторії виступає гендерна приналежність. Проблема існування гендерної нерівності (як і її наслідки) не втрачає свого значення навіть на тлі прискореного розвитку міжнародних економічних зв'язків, технологій, посилення ролі жінок у політичному, економічному та культурному житті. Протягом останніх десятиліть активно реалізуються заходи щодо нівелювання дискримінації за ознакою статі, створення умов для повноцінної реалізації потенціалу жінок, їх уповноваження, а досягнення гендерної рівності стало невід'ємним елементом цілей сталого розвитку на глобальному рівні. Разом із тим, незважаючи на потужні інтегровані зусилля, спрямовані на досягнення рівності чоловіків і жінок, для всіх країн світу властивим є існування гендерних розривів у політичному представництві та на ринку праці, її оплаті, можливостях участі у громадському житті та бізнес-процесах, усе ще зберігаються ознаки гендерної сегрегації, як і існування маскулінізованих (переважно престижних) сфер діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Методологічною основою дослідження стали теорії гендеру та фемінізму, які доповнили теоретичний базис системи міжнародних відносин, зокрема праці вітчизняних та закордонних дослідників, наукові роботи яких фокусувалися на особливостях інтеграції гендеру в міжнародні економічні процеси (М. Берер, Ш. Берн, В. Брайтон, С. Бобровник, Ж. Горовітц, С. Карвер, М. Кімел, Дж. Колінз, Т. Краснополська, О. Кулачек, Г. Легецька, С. Нарейн, Д. Рейтер, С. Серьогін, Л. Сьйоберг, О. Скрипнюк, Дж. Стінг, С. Тафінцева, Ч. Тейлор, Ю. Тодика, М. Пресняков, І. Цікул, Н. Шведова та ін.).

Водночас наявні наукові напрацювання не забезпечили повного відображення науково-практичної проблеми гендерної диференціації професійних траєкторій у міжнародних відносинах, що й мотивувало спробу дослідити вплив гендерних чинників на можливості

кар'єрного розвитку та сприйняття професійних перспектив.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз відмінностей та обґрунтування напрямів просування рівних гендерних можливостей для кар'єрного розвитку у сфері міжнародних відносин. Завданнями дослідження визначено теоретичне узагальнення гендерних аспектів реалізації міжнародних відносин; обґрунтування напрямів забезпечення гендерної рівності у кар'єрному розвитку в умовах міжнародного середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У ХХІ ст. дослідженню таких понять, як «гендер», «гендерна рівність», «гендерна дискримінація» приділяється особлива увага як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. На сучасному етапі еволюції наукових розробок гендерні дослідження формуються як мультидисциплінарні, з множиною інтересів та використовуваних методологій, що в сукупності трансформують їх в особливу комплексну концепцію. Ця концепція акцентує увагу на релеційності категоризації чоловіків та жінок, засвідчує важливість її сприйняття не як даності, а як природно-еволюційного наслідку.

Уперше термін «гендер» був уведений у науковий дискурс психологом Р. Столлером у 1958 р., яким він позначив соціальні прояви приналежності до статі, що пов'язані з розподілом соціальних ролей чоловіка і жінки у суспільстві [15]. Вектор його досліджень був активно продовжений Дж. Скотт, яка у своїх працях зазначала, що поняття «гендер» не включає розподілу людей за біологічною статтю, проте першочергово воно служить для співвідношення «жіночих» і «чоловічих» можливостей, характеристик, рис, які притаманні їм у приватному житті, економіці, політиці, тобто загалом у соціумі [16]. Узагальнюючим для сучасних уявлень про поняття «гендер» є його сприйняття з позицій триединого підходу: 1) фізичне втілення, яке включає в себе тіло та його репродуктивну здатність; 2) інституційне втілення – через сукупність інституцій та процесів гендерних відносин, які поширюються на рівень сім'ї, економіки, держави; 3) дискурсивне втілення – ідентифіковане через мовні конструкції та їхню роль у гендерному порядку [7, с. 182]. Спираючись на такий підхід, можна стверджувати, що головним спрямуванням гендерних досліджень слугує просування проблеми гендерної ідентичності та гендерного представництва як ключових сфер аналізу. Водночас глобалізованість сучасного світу доповнює ці сфери, трансформуючи гендер у складову частину процесу глобалізації, що розуміється як залучення всього світу до рівних, універсальних процесів, котрі не залежать від біологічної статі [16].

На тлі зазначеного постає питання взаємозв'язку між гендером та міжнародними відно-

синами. Теорія фемінізму характеризує міжнародні відносини як сферу «псевдогендерної нейтральності», яка є символом не прогресу у досягненні рівності можливостей представників обох статей, а, навпаки, ігнорування жінок та віднесення їхнього досвіду на периферію наукового аналізу. На думку представників феміністичного руху, що набув широкого поширення в багатьох країнах, міжнародними відносинами у світі керують чоловіки, які не зважають на жіночі погляди, досвід та їхні майбутні перспективи. Інакше кажучи, міжнародним відносинам властиві конотації «чоловічості», яка базується не лише на окремих особистостях, а й загальній гегемоністичній маскулінності [12, с. 284–285].

Беручи до уваги напрям теорії фемінізму щодо переходу від гендерних ідей до інтегрованих досліджень, відбувається формування новітнього напрямку досліджень міжнародних відносин у теоретичному та прикладному сенсах. Теоретичні рамки досліджень міжнародних відносин у стандартному розумінні націлені переважно на людей, які утворюють країни, міждержавні відносини. А все те, що відбувається всередині них, залишається поза увагою. Як наслідок, фемінізм намагається реконструювати такий підхід, наголошуючи на тому, що взаємодія на міжнародному рівні базується і на владних, і на гендерних відносинах.

Постфеміністична хвиля досліджень гендеру та міжнародних відносин поглибила розуміння цієї проблеми та надала їй сучасного, людиноцентричного забарвлення. Зокрема, Дж. Стінс розглядає питання впливу гендеру на глобальні проблеми та застосовує нетрадиційні підходи до їх вивчення: постколоніалізм, маскулінність та *queer*-теорію. Дослідниця вважає, що завдяки феміністичній критиці державо-центризму у міжнародних відносинах візуалізується те, як нівелюються гендерні проблеми та виключаються гендерні відносини зі сфери досліджень, що робить гендер невидимим. Натомість вона визначає міжнародні відносини як галузь соціальних наук, яка спирається на практики інклюзії та ексклюзії в побудові меж між міжнародними та внутрішніми явищами і процесами [11]. Дослідниця позиція Л. Сьоберг спирається на транс-теоретизацію задля відображення «сліпоти» міжнародних відносин щодо гендерної диверсифікованості. Вона стверджує, що такий підхід поглибить дослідження гендерних питань та глобальної політики [9].

Паралельно з відображеними критичними позиціями у XXI ст. активно розвиваються і позитивістські гендерні дослідження міжнародних відносин, які доповнюють гендерними аспектами глобальні проблеми тероризму, міждержавних та громадянських війн, прав людини, насильства проти цивільного населення, громадської думки, міжнародних норм, глобалізації та ін. Їхньою перевагою є намагання переоцінки традиційних для гендерних досліджень дихотомій (біологічна та соціальна стать,

гносеологія та онтологія і т. д.) та співвідношення сильних і слабких сторін, аргументації переваг застосування мультидисциплінарної методології та великих масивів статистичних даних щодо гендеру та міжнародних відносин [8; 10, с. 852].

Особливим елементом міжнародних відносин у контексті вибраної проблеми дослідження є дипломатія – процес ведення переговорів, вирішення конфліктів між країнами мирним шляхом. Однак проблема рівності між чоловіками та жінками у дипломатичних колах не акцентувалася як така, що потребувала вирішення під час здійснення міжнародних відносин. Зокрема, під час круглого столу GLOBUS у Дубліні представники академічного та дипломатичного середовища вказали на необхідність переосмислення ролі дипломатії, визначення її зв'язку з гендером. Так, ірландський дипломат Дж. Касіді стверджував, що сучасне сприйняття дипломатії пов'язане з гендерними стереотипами, які впродовж багатьох років і навіть століть нав'язувалися суспільству [5]. Численні дослідження проблематики гендерної рівності показали, що участь представниць жіночої статі у процесах міжнародних відносин призведе до поліпшення співпраці між країнами у сфері зовнішньої політики, зменшить кількість війн та збільшить число компромісів, які сприятимуть підтриманню миру [3; 2, с. 298].

Розвиваючи ці позиції, можна стверджувати, що стирання гендерних стереотипів у міжнародних відносинах, зокрема на дипломатичному рівні, надання належної уваги особистісним та професійним якостям людей, а не їхній статевій приналежності, є необхідними умовами прогресивного розвитку людства відповідно до принципів сталості, задекларованих та прийнятих більшістю країн світу як «дорожньої карти» на період до 2030 р. Таким чином, постійні глобальні зміни ведуть за собою посилення пріоритету гендерної рівності у суспільстві, яка дасть змогу міжнародним відносинам розвиватися і збагачуватися за рахунок повноцінного використання людського капіталу окремих країн та людства у цілому. Усе це дає підстави стверджувати про переосмислення проблеми гендерної рівності у глобальному розумінні, на рівні реалізації міжнародних відносин та формування міжнародної політики, яка справедливо вважається гендеризованою.

Просування та популяризація ідей гендерної рівності на національному та міжнародному рівнях поступово сприяла розширенню професійних рамок та можливостей для зайнятості жінок. Більшість країн світу в сучасних умовах націлена на повне нівелювання дискримінації за ознакою статі у соціально-трудоцій сфері завдяки реалізації гендерно-сенситивних політичних ініціатив. Водночас повної ліквідації явища гендерної сегрегації вертикального та горизонтального типів, розриву в оплаті праці чоловіків і жінок досягнути не вдалося жодній із них.

За прогнозами Світового економічного форуму, лише 25,2% парламентських посад у всьому світі займають жінки і тільки 21,2% – міністерські [4]. Лідерські позиції щодо подолання гендерного розриву вже 11-й рік поспіль займає Ісландія: у країні на 88% забезпечено рівність між чоловіками та жінками. Високі результати у боротьбі з гендерною нерівністю демонструють також Норвегія (84,2%), Фінляндія (83,2%), Нова Зеландія (79,9%), Німеччина (78,7%) і т. д. Серед аутсайдерів – Японія (121-е місце), Угорщина (105-е), Туреччина (130-е), Пакистан, Іран та Ємен розмістилися на трьох останніх позиціях в рейтингу. Україна за показником «жінки на міністерських посадах» займає 82-е місце у світі, а за критерієм «жінки у парламенті» – 88-е місце [4]. Загалом у світі зберігається існування так званих «чоловічих» і «жіночих» сфер діяльності, розмежування гендерних ролей в ієрархії управління та рівнів взаємодії, а доступ чоловіків до високооплачуваної та престижної роботи загалом є вищим (табл. 1).

Традиційно до найбільш престижних у світі відноситься професія дипломата. Вона набула широкого розповсюдження не лише в Україні, а й у світі. Це пов'язано зі стрімким розвитком міжнародних економічних, соціальних, культурних, наукових та інших відносин між країнами, їх поглибленою співпрацею на тлі активізації процесів глобалізації та інтернаціоналізації.

У сучасному суспільстві досить поширеною є теза про те, що дипломатичні посади займають здебільшого чоловіки, оскільки міжнародні відносини є маскулінізованою сферою діяльності. Питання гендерної рівності представників дипломатичного корпусу почало активно обговорюватися лише на початку 20–30-х років ХХ ст., особливо коли після Другої світової війни постала гостра необхідність у працівниках закордонних відомств. До цього часу всі важливі посади, пов'язані з представництвом країн, займали виключно чоловіки, жінки ж, своєю чергою, мали змогу відвідувати міжнародні заходи лише як дружини дипломатів [14]. Зміна усталених гендерних стереотипів призвела до поступового переосмислення цього факту, а тому початок ХХІ ст. асоціюється зі зростан-

ням ролі жінок у функціонуванні дипломатичної служби, появою яскравих лідерок на міжнародній арені, діяльність яких, базуючись на необхідних навичках і знаннях, володінні інтуїцією та логікою, слугує на користь розв'язання нагальних світових проблем. Зростання участі жінок у дипломатичній діяльності залежить від загального прогресу у подоланні гендерної нерівності та їх політичного уповноваження. Так, наприклад, Україна у рейтингу залучення жінок у політику займає 117-е місце, тоді як у рейтингу загальної гендерної рівності країна посіла 61-е місце у світі [14].

Чоловіки на вищих дипломатичних посадах незалежно від історичного періоду були й залишаються дієвими політиками, які спрямовують свою діяльність на розв'язання безпекових питань та просування ідей дво- та багатосторонньої взаємодії, інтеграції країн, що сприяє поліпшенню міжнародних відносин у світі у цілому. Такими особливостями слід уважати, поряд з іншими, дії, пов'язані з просуванням ідей гендерної рівності, популяризацію кар'єри у сфері міжнародних відносин як характерної для жінок. Таким чином, діяльність жінок-дипломаток на сучасному етапі розвитку людства має подвійне значення: не лише представництво інтересів країн та врегулювання проблем у їх відносинах, а й потужний внесок у просування інтересів соціальних груп жінок, сприяння їх економічному, соціальному та політичному уповноваженню, стирання умовних бар'єрів у професійній діяльності.

Дослідження взаємозв'язку між гендером та особливостями міжнародних відносин на сучасному етапі розвитку людства, перспективами кар'єрного зростання довело, що питання гендерної рівності не є закритим і потребує чіткого плану дій для повноцінного вирішення. Саме тому уряди країн, міжнародні та національно орієнтовані організації повинні вжити заходів для забезпечення гендерної рівності, зокрема у сфері кар'єрного розвитку та професійного зростання. Звичайно, провідні організації світу, такі як ООН, Рада Європи та ін., не залишаються осторонь даної проблеми і вже протягом не одного року впроваджують стратегічні цілі задля досягнення гендерної рівності у всьому

Таблиця 1
Бачення можливостей доступу чоловіків і жінок до високооплачуваної роботи, %

	Чоловіки мають більше можливостей	Жінки мають більше можливостей	Гендерні можливості рівні
Доступ до високооплачуваної роботи	54	3	38
Лідерські позиції у громаді	44	4	48
Вираження політичних переконань	31	3	63
Здобуття кращої освіти	11	6	81

Джерело: складено за даними [6]

світі. У цьому контексті необхідно зауважити, що гендерна рівність є як окремою серед Цілей сталого розвитку, так і невід'ємним елементом реалізації інших з них (рис. 1).

Радою Європи була запроваджена Стратегія гендерної рівності на період 2018–2023 рр., яка включає такі основні цілі задля впровадження рівності між чоловіками і жінками у сфері міжнародних відносин, як: забезпечення рівного доступу жінок та чоловік до правосуддя; гарантування рівної участі жінок та чоловіків у прийнятті громадських та політичних рішень; упровадження стратегії забезпечення гендерної рівності в усіх заходах та політиці; боротьба з гендерною дискримінацією та стереотипами, що пов'язані зі статтю; захист жінок, дітей, що шукають притулку, та прав мігрантів; боротьба з насильством щодо жінок [17].

У площині даного дослідження особливо важливими є передбачені стратегією механізми стимулювання кар'єрного зростання у сфері дипломатії, зокрема:

- збирання та поширення достовірної інформації про жінок-дипломаток та їхні досягнення задля усунення прогалин та браку даних унаслідок відсутності їх дезагрегації за ознакою статі;

- усунення перешкод, що пов'язані з доступом жінок до вищих дипломатичних посад, шляхом розповсюдження позитивних практик між країнами;

- поширення інформації про права жінок, гендерну рівність у міжнародному середовищі в контексті існуючих гендерних положень у законодавчих базах і міжнародних конвенціях тощо;

- усебічна підтримка дій, що мають прямий зв'язок з участю жінок у політичних, економічних, соціальних питаннях;

- максимальний контроль за досягненням рівної участі жінок та чоловіків на посадах;
- забезпечення рівних умов оплати праці;
- створення гідних робочих умов незалежно від статі, ураховуючи при цьому дискримінаційний характер розподілу домашніх обов'язків та обов'язків по догляду за дітьми.

Національні ініціативи у цій площині започатковані чинним міністром закордонних справ України Д. Кулебою, зокрема запровадження принципу «дипломатії рівних можливостей». Цей принцип передбачає рівність чоловіків та жінок на дипломатичній службі. Першочергова пропозиція міністра щодо забезпечення гендерної рівності стосувалася проведення гендерного аудиту за співпраці з «ООН Жінки», який точно і незалежно відображає наявні проблеми та ті аспекти, які необхідно вирішувати у сфері міжнародних відносин [13]. Подібні ініціативи спостерігаються і в практиках інших країн світу: це і збільшення політичного представництва жінок корінних народів, і ухвалення в Іспанії та Новій Зеландії законів про рівну оплату праці, і перше за історію США призначення жінки (К. Гарріс) на посаду віцепрезидента тощо [1]. Отже, у сучасних умовах переосмислення ролі жінок у громадянському суспільстві, економіці, політиці прикладаються потужні зусилля для забезпечення гендерної рівності в усіх можливих її проявах.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Забезпечення рівних можливостей для кар'єрного зростання незалежно від статі не обмежується змінами лише в окремих сферах професійної діяльності або суспільного життя. Це потребує формування гендерно-сенситивного суспільства, здатного до справедливої оцін-

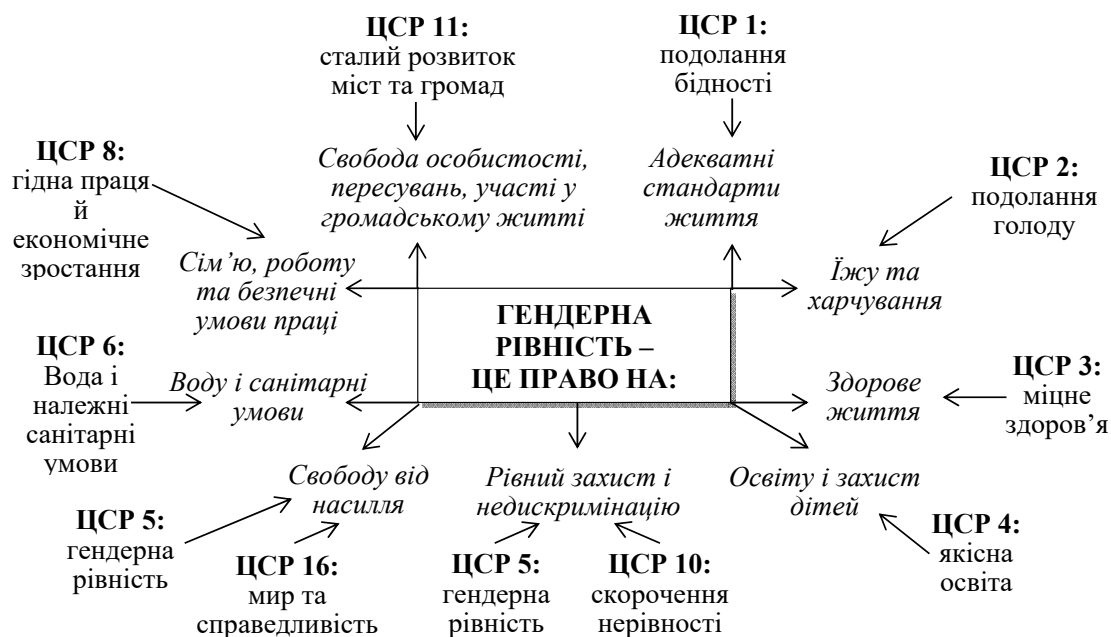

Рис. 1. Гендерна рівність як елемент Цілей сталого розвитку

Джерело: власні дослідження

ки зусиль і потенціалу кожної людини, а отже, реалізації продуманої і системної гендерної політики. Прогрес у площині освоєння кар'єрних можливостей у сфері міжнародних відносин є дуже відчутим у сучасних умовах, незважаючи на розбіжності у сприйнятті професійної діяльності серед майбутніх фахівців. Подальше просування рівних можливостей у цій сфері потребує розширення доступу жінок до вищих дипломатичних посад, загального росту їхньої політичної та управлінської уповноваженості, подолання гендерного розриву в оплаті праці. Системність розширення участі жінок у сфері міжнародних відносин залежить і від сталості та ефективності національної гендерної політики, сформованих на її основі та використаних на практиці механізмів для її досягнення. За результатами досліджень Світового банку, зі 187 країн лише шість наблизилися до повної гендерної рівності, а середній її рівень становив 74,71 бали, що свідчить про забезпечення рівності за ознакою статі у світі лише на с. Формування національної гендерної політики в Україні має бути націлене на розбудову демократичного суспільства спільними зусиллями чоловіків і жінок. Критичного значення при цьому набувають: просування розуміння та культури гендерної рівності; забезпечення рівних прав і можливостей для трудової і професійної діяльності; підтримка представництва та участі жінок у всіх сферах суспільного життя; створення інфраструктури для досягнення балансу між особистим та професійним життям; протидія гендерно зумовленому насиллю, а також посилення механізмів імплементації політики гендерної рівності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- 10 перемог гендерної рівності в 2020 році. URL: <https://50vidsotkiv.org.ua/10-peremog-gendernoyi-rivnosti-v-2020-rotsi>.
- Carver T. Gender and International Relations. *International Studies Review*. 2003. Vol. 5. Iss. 2. P. 287–302.
- Gender and International Relations. URL: <https://www.wikigender.org/wiki/gender-and-international-relations>.
- Gender Gap Index 2020: знадобиться 100 років для подолання глобального гендерного розриву. URL: <https://50vidsotkiv.org.ua/gender-gap-index-2020-politichna-uchast-zhinok-korelyuyetsya-zi-zrostannyam-kilkosti-zhinok-kerivnikiv>.
- Gender in diplomacy and foreign policy. URL: <https://www.globus.uio.no/news/2019/gender-foreign-policy-feb19.html>.
- Horowitz J., Fetterolf J. Worldwide Optimism About Future of Gender Equality, Even as Many See Advantages for Men. 2020. Global Attitudes & Trends. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2020/04/30/worldwide-optimism-about-future-of-gender-equality-even-as-many-see-advantages-for-men>.
- Narain S. Gender in International Relations: Feminist Perspectives of J. Ann Tickner. *Indian Journal of Gender Studies*. 2014. Vol 21. Iss. 2. P. 179–197.
- Reiter D. The Positivist Study of Gender and International Relations. *Journal of Conflict Resolution*. 2015. Vol. 59. Iss. 7. P. 1301–1326.
- Sjoberg L. Gender, Justice and the Wars in Iraq. Lanham, MD. Lexington Books. 2006.
- Sjoberg L., Kadera K., Thies C. Reevaluating Gender and IR Scholarship: Moving beyond Reiter's Dichotomies toward Effective Synergies. *Journal of Conflict Resolution*. 2018. Vol. 62. Iss. 4. P. 848–870.
- Steans J. Gender and International Relations, 2-nd eds. Cambridge: Polity Press. 2006.
- Tickner J. Gender in international relations: Feminist perspectives on achieving global security. New York, NY: Columbia University Press. 1992. 475 p.
- UN Women Ukraine. URL: <https://www.facebook.com/un-womenukraine/posts/979333462483406>.
- Жіноча революція у «чоловічому клубі» дипломатії. URL: <http://krona.org.ua/jinocha-revol-diplomat.html>.
- Мірошниченко О. А. Права людини: гендерна рівність та міжнародне право. URL: file:///C:/Users/HP/DESKTOPDQ-F7USL/Downloads/FP_index.htm_2011_1_111.pdf.
- Степанова Е. П. Сутність і походження поняття «гендер». URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/16412/1/%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0__%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf.
- Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 рр. URL: <https://stu.cn.ua/media/files/pdf/gender-strat.pdf>.

REFERENCES:

- 10 peremoh genderno rivnosti v 2020 roci. Available at: <https://50vidsotkiv.org.ua/10-peremog-gendernoyi-rivnosti-v-2020-rotsi>.
- Carver T. (2003) Gender and International Relations. *International Studies Review*. Vol. 5. Iss. 2. P. 287–302.
- Gender and International Relations. Available at: <https://www.wikigender.org/wiki/gender-and-international-relations>.
- Gender Gap Index 2020: знадобиться 100 років для подолання глобального гендерного розриву. Available at: <https://50vidsotkiv.org.ua/gender-gap-index-2020-politichna-uchast-zhinok-korelyuyetsya-zi-zrostannyam-kilkosti-zhinok-kerivnikiv>.
- Gender in diplomacy and foreign policy. Available at: <https://www.globus.uio.no/news/2019/gender-foreign-policy-feb19.html>.
- Horowitz J., Fetterolf J. (2020) Worldwide Optimism About Future of Gender Equality, Even as Many See Advantages for Men. Global Attitudes & Trends. Available at: <https://www.pewresearch.org/global/2020/04/30/worldwide-optimism-about-future-of-gender-equality-even-as-many-see-advantages-for-men>.
- Narain S. (2014) Gender in International Relations: Feminist Perspectives of J. Ann Tickner. *Indian Journal of Gender Studies*. Vol 21. Iss. 2. P. 179–197.
- Reiter D. (2015) The Positivist Study of Gender and International Relations. *Journal of Conflict Resolution*. Vol. 59. Iss. 7. P. 1301–1326.
- Sjoberg L. (2006) Gender, Justice and the Wars in Iraq. Lanham, MD. Lexington Books. 2006.
- Sjoberg L., Kadera K., Thies C. (2018) Reevaluating Gender and IR Scholarship: Moving beyond Reiter's Dichotomies

- toward Effective Synergies. *Journal of Conflict Resolution*. Vol. 62. Iss. 4. P. 848–870.
11. Steans J. (2006) *Gender and International Relations*, 2-nd eds. Cambridge: Polity Press.
 12. Tickner J. (1992) *Gender in international relations: Feminist perspectives on achieving global security*. New York, NY: Columbia University Press, 475 p.
 13. UN Women Ukraine. Available at: <https://www.facebook.com/unwomenukraine/posts/979333462483406>.
 14. Zhinocha revoliuciia u "cholovichomu klubi" dyplomtii. Available at: <http://krona.org.ua/jinocha-revol-diplomat.html>.
 15. Miroshnichenko O. Prava liudyny: genderna rivnist' ta mizhnarodne pravo. Available at: file:///C:/Users/HP.DESKTOPDQ-F7USL/Downloads/FP_index.htm_2011_1_111.pdf.
 16. Stepanova E. Sutnist i pohodzhennia poniattia "gender". Available at: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/16412/1/%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0__%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf.
 17. Strategiiia gendernoi rivnosti Rady Evropy na 2018–2023 roky. Available at: <https://stu.cn.ua/media/files/pdf/gender-strat.pdf>.